

Dagens temaer

- Dagens temaer hentes fra kapittel 3 i "Computer Organisation and Architecture"
- Kort repetisjon 2-komplements form
- Binær addisjon/subtraksjon
- Aritmetisk-logisk enhet (ALU)
- Sekvensiell logikk
- RS-latch

30.01.2006

INF 1070

1

2005

2-komplements representasjon

- Brukes for å representere binære tall med fortegn. Det mest signifikante bit'et angir om tallet er positivt eller negativt
- **Positive tall:** Som før
- **Negative tall:** Representeres ved å invertere alle bit'ene i det tilsvarende positive tallet og legge til 1.
- Eksempel: Konvertere 7 til -7 i binær 2-komplements form
 - 1) $7_{10} = 0111_2$
 - 2) Inverterer alle bit'ene: $0111 \rightarrow 1000$
 - 3) Legger til 1: $1000+1 = 1001$

30.01.2006

INF 1070

2

2005

2-komplements representasjon (forts.)

- Ikke lenger mulig å lagre like store positive tall. Verdiområdet er endret fra $0 \rightarrow 2^n-1$ til $-2^{n-1} \rightarrow 2^{n-1}-1$ for et n-bits binært tall.
- Eksempel
4 bit kan representere tall fra 0 til 15 uten fortegn, eller tall fra -8 til 7 på 2-komplementis form
- Fordelen ved 2-komplements form er at addisjon og subtraksjon blir samme operasjon, dvs addisjon!

30.01.2006

INF 1070

3

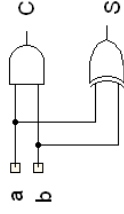
2005

Binær addisjon

- Tilsvarende aritmetisk addisjon i titalls-systemet
- **Eksempel**
$$\begin{array}{r} 0001 \\ + 0011 \\ \hline \end{array}$$
- Notasjonen $a = a_{n-1}a_{n-2} \dots a_1a_0$ brukes for å angi enkelt-bit'ene i et tall a som er n bit langt.
- Sannhetsverditabell for halvadder:

a	b	S	C
0	0	0	0
0	1	1	0
1	0	1	0
1	1	0	1

$$S = a \oplus b + ab'$$
$$C = ab$$

30.01.2006

INF 1070

4

2005

Binær addisjon (forts.)

- Kretsen kalles *halvadder* fordi den ikke tar hensyn til eventuelle mentebit fra bitaddisjonen til høyre. Tar man hensyn til mentebit fra bitposisjon til høyre kalles kretsen en *fulladder*:

a_i	b_i	C_i	S_i	C_{i+1}
0	0	0	0	0
0	0	1	0	1
0	1	0	1	0
0	1	1	0	1
1	0	0	1	0
1	0	1	0	1
1	1	0	0	1
1	1	1	1	1

$$S_i = a_i \cdot b_i \cdot C_i + a_i \cdot b_i \cdot C_i' + a_i \cdot b_i' \cdot C_i + a_i \cdot b_i' \cdot C_i'$$

$$C_{i+1} = a_i \cdot b_i + a_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i$$

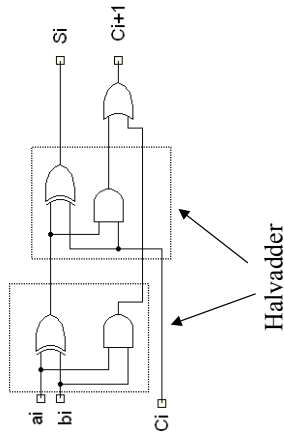
- C_i er mentebit'et som ble generert i posisjonen til høyre for posisjon i , mens C_{i+1} er mentebit'et som ble generert i posisjon i .

Binær addisjon (forts.)

- Skriver om uttrykkene for S_i og C_{i+1}

$$\begin{aligned} S_i &= a_i \cdot b_i \cdot C_i + a_i \cdot b_i \cdot C_i' + a_i \cdot b_i' \cdot C_i + a_i \cdot b_i' \cdot C_i' \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') + a_i \cdot (b_i' \cdot C_i + b_i' \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') + a_i \cdot (b_i' \cdot C_i + b_i' \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} C_{i+1} &= a_i \cdot b_i + a_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i \\ &= C_i \cdot (a_i + b_i) + a_i \cdot b_i \\ &= C_i \cdot (a_i \cdot b_i) + a_i \cdot b_i \end{aligned}$$

Halvadder

Binær addisjon (forts.)

- Kretsen kalles *halvadder* fordi den ikke tar hensyn til eventuelle mentebit fra bitaddisjonen til høyre. Tar man hensyn til mentebit fra bitposisjon til høyre kalles kretsen en *fulladder*:

a_i	b_i	C_i	S_i	C_{i+1}
0	0	0	0	0
0	0	1	0	1
0	1	0	1	0
0	1	1	0	1
1	0	0	1	0
1	0	1	0	1
1	1	0	0	1
1	1	1	1	1

$$S_i = a_i \cdot b_i \cdot C_i + a_i \cdot b_i \cdot C_i' + a_i \cdot b_i' \cdot C_i + a_i \cdot b_i' \cdot C_i'$$

$$C_{i+1} = a_i \cdot b_i + a_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i$$

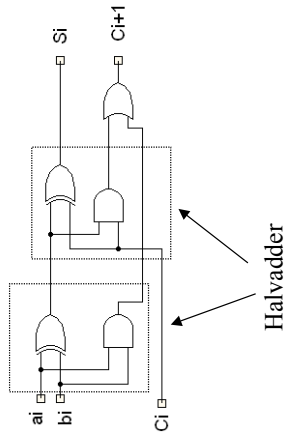
- C_i er mentebit'et som ble generert i posisjonen til høyre for posisjon i , mens C_{i+1} er mentebit'et som ble generert i posisjon i .

Binær addisjon (forts.)

- Skriver om uttrykkene for S_i og C_{i+1}

$$\begin{aligned} S_i &= a_i \cdot b_i \cdot C_i + a_i \cdot b_i \cdot C_i' + a_i \cdot b_i' \cdot C_i + a_i \cdot b_i' \cdot C_i' \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') + a_i \cdot (b_i' \cdot C_i + b_i' \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') + a_i \cdot (b_i' \cdot C_i + b_i' \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \\ &= a_i \cdot (b_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i') \end{aligned}$$

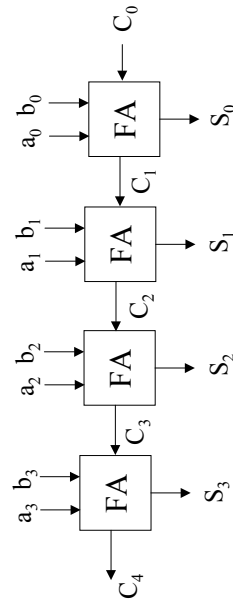
$$\begin{aligned} C_{i+1} &= a_i \cdot b_i + a_i \cdot C_i + b_i \cdot C_i \\ &= C_i \cdot (a_i + b_i) + a_i \cdot b_i \\ &= C_i \cdot (a_i \cdot b_i) + a_i \cdot b_i \end{aligned}$$

Halvadder

Binær addisjon (forts.)

- For å addere tall med flere bit setter man sammen fulladdere:

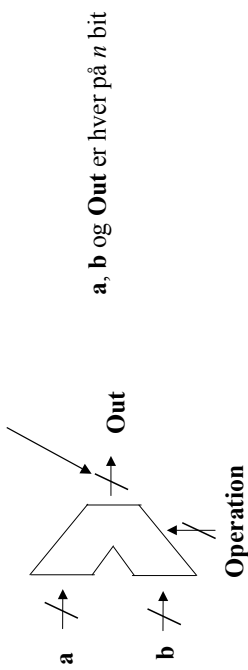
- Svakhet: Mentepropagering (siste bitposisjon kan ikke beregnes for de foregående er beregnet)

Datapath og ALU

- Datapath: Den delen av en CPU hvor beregninger foretas (både aritmetiske og logiske, inkludert adresseberegninger)
- Aritmetisk-Logiske Enhet (ALU) utfører logiske og aritmetiske operasjoner på to input-variable i data path.
- En CPU har flere ALU'er slik at beregninger kan fortas i parallell, f.eks beregning av adresser (neste instruksjon) og utføring av selve instruksjoner
- Mye energi legges ned i å optimalisere designet av en ALU for å få maksimal ytelse

Datapath og ALU (forts.)

Betyr at signalet består av flere bit (buss)

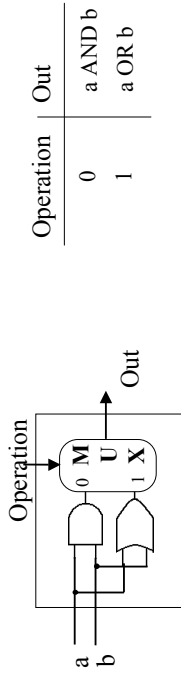

a, b og Out er hver på n bit

Antall bit i **Operation** er avhengig av antall ulike operasjoner som ALUen kan utføre

1-bits ALU

- 1-bits ALU som kan utføre AND eller OR
- Kan designes med en MUX, AND og OR porter.

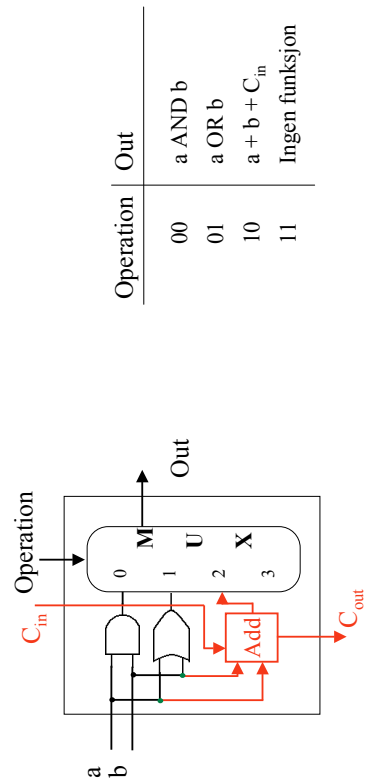

Operation	Out
0	a AND b
1	a OR b

- Funksjonen ALU'en utfører er mao. styrbar (kontrollert av Operation-signallet)

1-bits ALU (forts.)

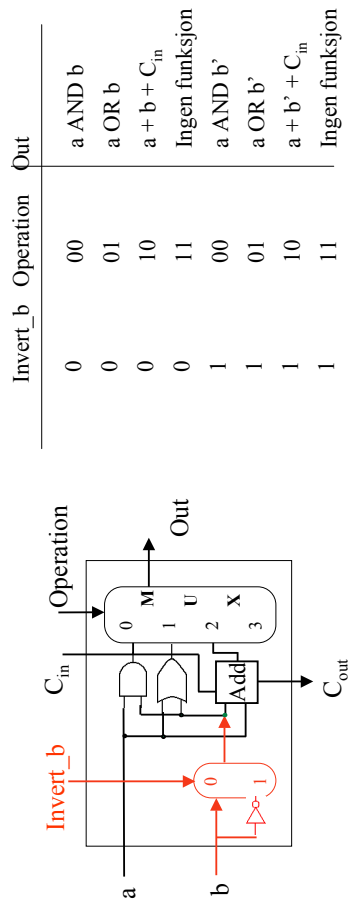
- 1-bits ALU som kan utføre AND, OR eller addisjon

Operation	Out
00	a AND b
01	a OR b
10	a + b + C _{in}
11	Ingen funksjon

1-bits ALU (forts.)

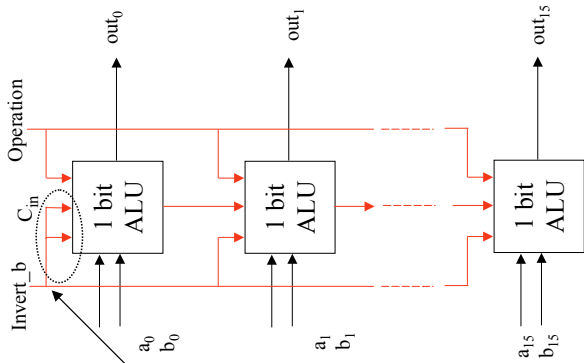
- 1-bits ALU som kan utføre AND, OR, addisjon eller subtraksjon

Invert_b	Operation	Out
0	00	a AND b
0	01	a OR b
0	10	a + b + C _{in}
0	11	Ingen funksjon
1	00	a AND b'
1	01	a OR b'
1	10	a + b' + C _{in}
1	11	Ingen funksjon

n-bits ALU

- Setter sammen 1-bits ALU'er
- Legg merke sammenkoblingen av C_{in} og Invert_b på ALU_0 for
 - å gi riktig mente inn
 - å legge til '1' ved subtraksjon (forutsetter 2-komplements form)

2005

13

INF 1070

30.01.2006

Sekvensiell logikk

- Hvis output fra en krets kun er avhengig av nåværende input, kalles den kombinatorisk
- Hvis output fra en krets er avhengig av nåværende og tidligere input, kalles kretsen sekvestell. Den må da inneholde minne eller hukommelse
- Alle datamaskiner inneholder en blanding av kombinatorisk logikk og hukommelse.
- Hukommelse finnes i mange varianter avhengig av hva de skal brukes til:
 - I RAM brukes spesialisert teknologi basert på lagring av elektriske ladinger (kondensatorer)
 - Inne i CPU'en brukes hukommelse basert på logiske porter.
 - En mengde andre typer som DVD, CD, FPGA, Flash, (E)PROM etc. (Kommer tilbake til disse senere i kurset)

2005

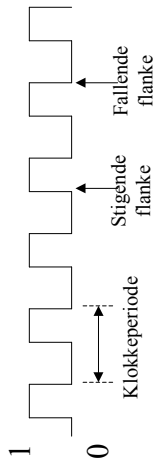
14

INF 1070

30.01.2006

Sekvensiell logikk

- I *synkron* sekvensielle kretser skjer endringen(e) i output samtidig med *endringen* i et *klokkesignal*, eller når klokkesignalet enten er '0' eller '1'
- I *asynkron* sekvensielle kretser skjer endringene i output med en gang uten noe klokkesignal.
- Asynkron kretser er raskere, men benyttes sjelden fordi de er mye vanskeligere å designe og teste
- Klokkefrekvensen $f = 1/\text{klokkeperioden}$
 - Høyere frekvens betyr kortere tid mellom hver gang en endring kan skje
 - Pentium 4 kjører på over 3 GHz
 - Eksperimentelle transistorer kan skifte mellom '0' og '1' med en frekvens på 507 GHz!

2005

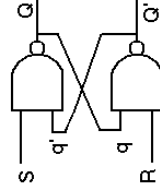
15

INF 1070

30.01.2006

RS-latch

- Hukommelseelement med to innsignaler: S(et) og R(eset), og to utganger Q og Q'

- Q og Q' er **definert** som inverterte verdier av hverandre; utgangsverdien hentes normalt fra Q-utgangen alene.
- RS-latchen brukes sjelden direkte, (men andre typer hukommelseceller bygger på den)
- RS-latchen er asynkron siden den ikke benytter et klokkesignal for å styre overgangen mellom to forskjellige verdier på utgangen skal finne sted.

2005

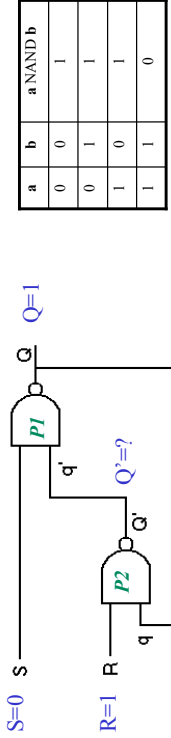
16

INF 1070

30.01.2006

RS-latch (forts.)

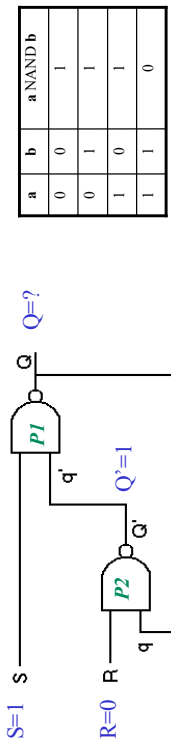
- Analyserer kretsen for $S = 0$ og $R = 1$

- Kan ikke bestemme utgangen fra P2 (Q') uten å vite hva q er
- Utgangen fra port P1 (Q) er 1, fordi en 0 på en av inngangene alltid vil gi en 1
- Dermed er $Q = q = 0$, og da blir utgangen fra P2 (Q') lik 0.

RS-latch (forts.)

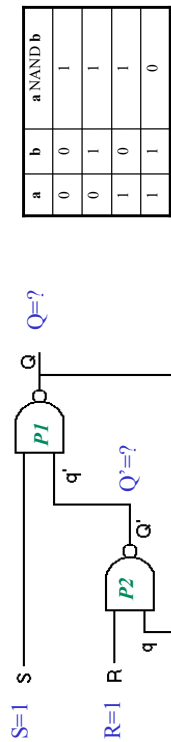
- Analyserer kretsen for $S = 1$ og $R = 0$

- Kan ikke bestemme utgangen fra P1 (Q) uten å vite hva q' er
- Utgangen fra port P2 (Q') er 1, fordi en 0 på en av inngangene alltid vil gi en 1
- Dermed er $Q' = q' = 1$, og da blir utgangen fra port P1 (Q) lik 0.

RS-latch (forts.)

- Analyserer kretsen for $S = 1$ og $R = 1$

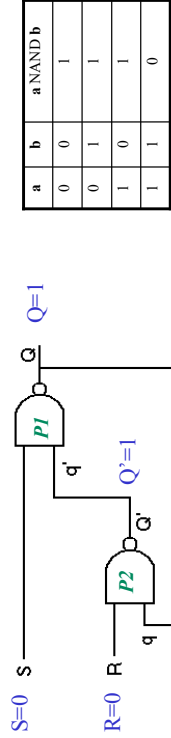

- Kan verken bestemme Q eller Q' fordi vi må kjenne den ene for å finne den andre.
- Siden Q (eller Q') både kan være 0 og 1, må vi vite hva *forrige* inputverdi var:

S	R	Q	Q'	Kommentar
1	1	0	1	Etter $S = 1$ og $R = 0$
1	1	1	0	Etter $S = 0$ og $R = 1$

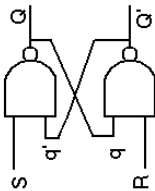
RS-latch (forts.)

- Ssiste tilfellet: $S = 0$ og $R = 0$

- Både Q og Q' er lik '1', men er i konflikt med definisjonen av Q og Q'
- I design unngås denne kombinasjonen ($S = R = 0$).

Oppsummering RS-latch

S	R	Q	Q'	Kommentar
1	0	0	1	
1	1	0	1	Etter S = 1 og R = 0
0	1	1	0	
1	1	1	0	Etter S = 0 og R = 1
0	0	1	1	

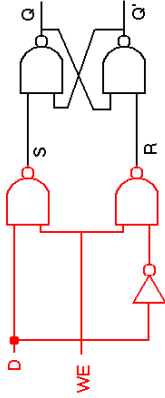
- RS-latch kan også konstrueres med NOR-porter (se ukeoppgave)

- Ulemper ved RS-latch

- Utgangen vil endre seg så fort inngangen endrer seg.
- $S = R = 0$ gir en ikke-definert tilstand på utgangen; kan være vanskelig å kontrollere at ikke S og R er '0' samtidig

Forbedring av RS-latch

- Ved å utvide kretsen med 2 NAND-porter og en inverter:
 - Forhindrer man at utgangen endrer seg når WE (Write Enable) er 0, siden både S = R = 1, og dermed beholdes verdien til Q
 - Inverteren forhindrer at S=R=0 samtidig

a	b	a NAND b
0	0	1
0	1	1
1	0	1
1	1	0

- Når WE = 1 avleses D, og fører til at ENTEN S = 1 og R = 0 (D = 1) ELLER S = 0 og R = 1 (D = 0).
- Når WE går til '0' igjen, vil verdien Q forbli uendret helt til WE blir '1' og D eventuelt endrer verdi.